

RADA EUROPY
EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA

CZWARTA SEKCJA

SPRAWA SIENKIEWICZ p. POLSCE

(Skarga nr 52468/99)

WYROK

STRASBURG

30 września 2003 r.

*Wyrok ten stanie się prawomocny zgodnie z warunkami określonymi w artykule 44 § 2
Konwencji. Wyrok ten może podlegać korekcie wydawniczej.*

W sprawie Sienkiewicz p. Polsce,

Europejski Trybunał Praw Człowieka (Czwarta Izba), zasiadając jako Izba złożona z:

Sir Nicolas Bratza, *przewodniczący*,
Pan M. Pellonpää
Pan M. Fischbach,
Pan R. Maruste,
Pan S. Pavlovski,
Pan L. Garlicki,
Pan J. Borrego Borrego, *sędziowie*,
oraz Pan M. O'Boyle, *Kancierz Sekcji*,

Obradując na posiedzeniu zamkniętym w dniu 9 września 2003 r.,
Wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 52468/99) wniesionej przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej do Trybunału w dniu 30 marca 1999 r. na podstawie artykułu 34 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności ("Konwencja") przez obywatela polskiego, Pana Tadeusza Sienkiewicza ("skarżący").
2. Rząd Polski ("Rząd") reprezentowany był przez swojego Pełnomocnika, Pana K. Drzewickiego z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.
3. Skarżący twierdził, w szczególności, że postępowanie w jego sprawie nie zostało zakończone w rozsądnym terminie.
4. Skarga została przydzielona Czwartej Sekcji Trybunału (artykuł 52 § 1 Regulaminu Trybunału). Wewnątrz tej Sekcji ustanowiono Izbę (zgodnie z artykułem 27 § 1 Konwencji) w celu zbadania sprawy, jak przewiduje artykuł 26 § 1 Regulaminu Trybunału.
5. W dniu 1 listopada 2001 r. Trybunał zmienił skład swoich Sekcji (artykuł 25 § 1 Regulaminu). Przedmiotowa sprawa została przydzielona nowo utworzonej Czwartej Sekcji (artykuł 52 § 1 Regulaminu).
6. Na podstawie decyzji z dnia 10 września 2002 r. Trybunał uznał skargę za dopuszczalną.

FAKTY

I. OKOLICZNOŚCI SPRAWY

7. Skarżący urodził się w 1937 r. i mieszka w Szczecinie w Polsce.
8. W 1989 r. skarżący, który pracował jako kierownik działu w przedsiębiorstwie państwowym zajmującym się konserwacją starych budynków, został zwolniony. Następnie złożył w Sądzie Rejonowym w Szczecinie pozew, w którym wnosił o uznanie wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne jak również przywrócenia do pracy na poprzednio zajmowanym stanowisku.
9. W dniu 16 lutego 1990 r. sąd oddalił jego powództwo. Skarżący wniósł apelację, ale w dniu 22 czerwca 1990 r. Sąd Wojewódzki w Szczecinie oddalił jego apelację.
10. W dniu 7 czerwca 1993 r. Rzecznik Praw Obywatelskich złożył rewizję nadzwyczajną od wyroku Sądu Wojewódzkiego.
11. W dniu 14 lipca 1993 r. Sąd Najwyższy uchylił ten wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.
12. W piśmie procesowym z dnia 28 marca 1994 r. skarżący wycofał roszczenie o przywrócenie do pracy i wniósł o zasądzenie odszkodowania.
13. W dniu 9 maja i 28 listopada 1994 r. jak również w dniach 2 i 25 stycznia 1995 r. Sąd Rejonowy przeprowadził rozprawy.
14. W dniu 25 stycznia 1995 r. sąd ponownie oddalił powództwo.
15. W dniu 30 czerwca 1995 r. Sąd Wojewódzki w Szczecinie oddalił apelację skarżącego od wyroku Sądu Rejonowego.
16. W dniu 2 sierpnia 1996 r. Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł kasację od powyższego wyroku.
17. W dniu 13 grudnia 1996 r. Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Wojewódzkiego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.
18. W dniu 23 kwietnia 1997 r. Sąd Rejonowy w Szczecinie zawiesił postępowanie ze względu na toczące się postępowanie upadłościowe w sprawie pozwanego. Skarżący wniósł zażalenie na to postanowienie. W dniu 30 czerwca 1997 r. zostało ono oddalone przez Sąd Wojewódzki w Szczecinie.
19. W dniu 21 września 1998 r. Sąd Rejonowy podjął postępowanie.

20. W dniu 22 października 1998 r. odbyła się rozprawa.
21. W dniu 26 października 1998 r. sąd zasądził na rzecz skarżącego częściowe odszkodowanie. Skarżący wniósł apelację od tego wyroku.
22. W dniu 17 lutego 1999 r. odbyła się rozprawa przed Sądem Okręgowym w Szczecinie.
23. W dniu 24 lutego 1999 r. sąd uchylił wyrok z dnia 26 października 1998 r. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.
24. W dniach 23 lipca jak również 15 i 29 listopada 1999 r. Sąd Rejonowy przeprowadził rozprawy.
25. W dniu 29 listopada 1999 r. sąd wydał wyrok, w którym zasądził na rzecz skarżącego odszkodowanie. Skarżący wniósł apelację.
26. W dniach 10 i 31 maja 2000 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie przeprowadził rozprawy.
27. W dniu 31 maja 2000 r. sąd zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zwiększył wysokość odszkodowania.

II. WŁAŚCIWE PRAWO KRAJOWE

28. Postanowienia artykułów 417–424 Kodeksu Postępowania Cywilnego, w brzmieniu, w jakim miały zastosowanie w przedmiotowym okresie, przewidywały, że Rzecznik Praw Obywatelskich mógł wnieść do Sądu Najwyższego rewizję nadzwyczajną od każdego orzeczenia sądowego. Strona postępowania mogła złożyć wniosek o złożenie takiej rewizji. W dniu 1 lipca 1996 r. ta instytucja została zastąpiona skargą kasacyjną a procedura jej składania przez Rzecznika Praw Obywatelskich pozostała w dużej mierze niezmienną przez następne dwa lata.

29. Obecnie Rzecznik Praw Obywatelskich jest ograniczony sześciomiesięcznym terminem do złożenia kasacji na rzecz strony postępowania (artykuł 393⁴ Kodeksu Postępowania Cywilnego).

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 6 § 1 KONWENCJI

30. Skarżący skarżył się, że długość postępowania w jego sprawie przekroczyła rozsądny termin w rozumieniu artykułu 6 § 1 Konwencji, który we właściwej części stwierdza:

“Każdy ma prawo do ... rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez ... sąd ... przy rozstrzyganiu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym ...”.

1. Oświadczenia stron

31. Rząd był zdania, że przedmiotowa sprawa była bardzo skomplikowana z powodu poważnych różnic w jej ocenie prawnej przez różne sądy i Rzecznika Praw Obywatelskich. Odnosił się do okresu, w którym postępowanie było zawieszone z powodu trwania postępowania upadłościowego dotyczącego pozwanego. W konsekwencji Rząd uznał, iż ten okres powinien zostać odjęty od całego okresu trwania postępowania.

32. Rząd twierdził, iż skarżący nie przyczynił się znacząco do przedłużenia postępowania. Podkreślił, iż sądy krajowe wyznaczały rozprawy w regularnych odstępach czasu.

33. Skarżący podniósł, że jego sprawa była bardzo prosta i oparta o niepodważalne dowody. W jego opinii sądy zagmatwały sprawę i nie uwzględniły orzeczenia Sądu Najwyższego, co doprowadziło do trwającego 10 lat i 2 miesiące rozpatrywania sprawy.

2. Ocena Trybunału

34. Postępowanie rozpoczęło się w 1989 r. a zakończyło w dniu 31 maja 2000 r. Trwało więc ponad 10 lat i 5 miesięcy, z czego okres 7 lat i 1 miesiąca podlega pod jurysdykcję Trybunału *ratione temporis*, zważywszy, iż Polska uznała prawo do skargi indywidualnej począwszy od dnia 1 maja 1993 r.

35. Trybunał przypomina, że rozsądna długość postępowania musi być oceniana w świetle okoliczności danej sprawy oraz z uwzględnieniem kryteriów wypracowanych w orzecznictwie Trybunału, w szczególności, stopnia zawichości sprawy, postępowania skarżącego oraz właściwych władz, a także wagi postępowania dla skarżącego (zobacz między innymi wyrok w sprawie *Comingersoll p. Portugal* [GC], nr 35382/97, § 19, ECHR 2000-IV).

36. Trybunał zgadza się z twierdzeniem Rządu, że sprawa była skomplikowana. Spór prawny, jaki powstał wokół niej, był na tyle skomplikowany, że zaistniała konieczność zaangażowania sądów trzech instancji oraz Rzecznika Praw Obywatelskich.

37. Trybunał nie znajduje powodu, by zaprzeczyć argumentacji Rządu, iż skarżący nie przyczynił się znacząco do przedłużenia postępowania.

38. Zauważa, że w trakcie postępowania sądy wyznaczały rozprawy w regularnych odstępach czasu i nie wystąpiły znaczące okresy bezczynności. W okresie podlegającym rozpatrzeniu osiem sądów wydało wyroki. Rozpatrywanie sprawy przez jeden sąd zwykle nie przekraczało jednego roku. W świetle liczby wyroków wydanych w trakcie postępowania i częstotliwości rozpraw przeprowadzanych przez sądy krajowe wydaje się, że nie ma podstaw do krytykowania organów krajowych. Mimo wszystko, postępowanie trwało ponad siedem lat w okresie podlegającym jurysdykcji Trybunału *ratione temporis*. Trybunał odnotowuje, że w ramach tego okresu sprawa była trzykrotnie przekazywana do ponownego rozpoznania przez Sąd Rejonowy w Szczecinie. Jakkolwiek Trybunał nie jest w stanie sprawdzić prawidłowości oceny skarżącego, iż sądy niższej instancji nie zastosowały się do wskazówek Sądu Najwyższego co do dalszego rozpatrywania sprawy, uznaje jednak, iż taka liczba przekazania do ponownego rozpoznania sprawy znacząco opóźniła postępowanie.

39. Trybunał zauważa ponadto, że sprawa skarżącego była badana przez pewien okres czasu przez Rzecznika Praw Obywatelskich, który w dwóch przypadkach złożył odwołania do Sądu Najwyższego. To prawda, że decyzja Rzecznika o skorzystaniu przez niego z tego środka odwoławczego była w dużej mierze uzależniona od jego suwerennej decyzji (zobacz *Zawadka p. Poland* (dec.) nr. 48542/99, 7 listopada 2002 r.). Tym niemniej Trybunał uważa, że decyzje te mogły zostać podjęte szybciej.

40. Trybunał dostrzega, że chociaż przedmiotowe postępowanie dotyczyło początkowo sporu pracowniczego w zakresie zgodności z prawem wypowiedzenia umowy o pracę skarżącego, szczególna staranność nie była wymagana od sądów krajowych z uwagi na znaczenie postępowania dla skarżącego, gdyż skarżący wycofał swój wniosek o przywrócenie do pracy już w marcu 1994 r. i zastąpił go roszczeniem o odszkodowanie.

41. W sumie, Trybunał sądzi, że w świetle okoliczności sprawy, pomimo niezaprzeczalnej aktywności sądów krajowych, okres ponad 10 lat i 5 miesięcy, z czego 7 lat i 1 miesiąc podlega pod jurysdykcję Trybunału *ratione temporis*, przekracza rozsądny termin.

42. W świetle powyższego Trybunał uznaje, że doszło do naruszenia artykułu 6 § 1 Konwencji.

II. ZASTOSOWANIE ARTYKUŁU 41 KONWENCJI

43. Artykuł 41 Konwencji stwierdza:

“Jeżeli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie”.

A. Szkoda

44. Skarżący domagał się 25.000 złotych z tytułu szkody moralnej.

45. Rząd nie ustosunkował się do tego roszczenia.

46. Trybunał jest zdania, że można rozsądnie założyć, że skarżący doznał szkody moralnej ze względu na długość postępowania. Tym samym Trybunał uznaje, że w świetle szczególnych okoliczności sprawy oraz dokonując oceny na zasadzie słuszności należy przyznać skarżącemu 2.000 euro.

B. Koszty i wydatki

47. Skarżący nie domagał się zwrotu żadnych kosztów ani wydatków związanych z postępowaniem przed Trybunałem.

C. Odsetki

48. Trybunał uznaje za właściwe by odsetki w razie zwłoki zostały ustalone w oparciu o marginalne stopy kredytowe Europejskiego Banku Centralnego, do których należy doliczyć trzy punkty procentowe (zobacz *Christine Goodwin p. Zjednoczonemu Królestwu* [GC], nr 28957/95, 3 lipca 2002 r., § 124, opublikowane w ECHR 2002-VI).

Z TYCH PRZYCZYN TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE

1. *Uznaje*, że doszło do naruszenia artykułu 6 § 1 Konwencji;

2. *Uznaje*

(a) że pozwane Państwo ma wypłacić skarżącemu w ciągu trzech miesięcy od dnia, w którym wyrok stanie się prawomocny zgodnie z artykułem 44 § 2 Konwencji, kwotę 2.000 (dwa tysiące) euro z tytułu szkody moralnej, która będzie przeliczona na polskie złote według kursu z dnia uregulowania należności, plus jakikolwiek podatek, jaki może być pobrany;

(b) że od upływu wyżej wymienionych trzech miesięcy do dnia uregulowania należności zwykłe odsetki będą płatne od powyższej kwoty po kursie równym marginalnej stawce kredytowej Europejskiego Banku Centralnego z okresu zwłoki plus trzy punkty procentowe;

3. *Oddala* pozostałą część żądania skarżącego dotyczącego słusznego zadośćuczynienia.

Sporządzono w języku angielskim i obwieszczono pisemnie dnia 30 września 2003 r., zgodnie z artykułem 77 § 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Michael O'BOYLE
Kancierz Sekcji

Nicolas BRATZA
Przewodniczący